

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філології

ЛІНГВОПРАГМАТИКА ТА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Дніпро 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філології

ЛІНГВОПРАГМАТИКА
ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКА

ДНІПРО 2023

Лінгводидактика та лінгвопрагматика: збірник наукових праць/ за загальною ред. доц. О. В. Назаренко. Дніпро: ПП Вахмістров О. Є., 2023. 158с.

Розглянуто на засіданні кафедри філології

Протокол № 10 від 13.02.2023р.

Схвалено науково-методичною радою факультету обліку і фінансів

Протокол № 5 від 20.02.2023р.

Схвалено науково-технічною радою ДДАЕУ

Протокол № 4 від 23.03.2023р.

Рецензенти:

Майборода Н. Г. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДНУ імені Олесея Гончара;

Мамчич І. П. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри підготовки іноземних громадян ПДАБА;

Семак Л. А. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології ДДАЕУ.

У збірнику подано наукові статті, присвячені вивченню теоретичних та практичних аспектів викладання мови та її використання у різних комунікативних ситуаціях. Автори пропонують нові підходи до вивчення мови та її викладання з використанням сучасних технологій та методик, а також звертають увагу на необхідність врахування культурних та соціальних особливостей мовних спільнот. Збірник містить цікаві та актуальні матеріали для викладачів мови, лінгвістів та усіх, хто цікавиться проблемами лінгводидактики та лінгвопрагматики.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладено на автора.

ГЕНДЕРНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Пантілеєнко Катерина Сергіївна

викл. каф. філології ДДАЕУ

Гендерно-трансформаційна освіта прагне використовувати всі частини системи освіти – від політики до педагогічних прийомів і залучення громади до трансформації стереотипів, ставлень, норм і практик, кидаючи виклик відносинам влади, переосмислюючи гендерні норми та двійковість, а також підвищуючи критичну свідомість щодо основних причин нерівності і системи гноблення. Гендерно-трансформаційна освіта виходить за рамки простого покращення доступу до освіти для дівчат і жінок, а надає можливість зацікавленим сторонам – студентам, викладачам, громадам і політикам – вивчати, оскаржувати та змінювати шкідливі гендерні норми та дисбаланс влади, які дають перевагу хлопчикам і чоловікам над дівчатками та жінками як особами іншої статі. Гендерно-трансформаційна освіта відкриває їм життєвий вибір і можливості, що ведуть до здоров'я, соціальної та політичної участі, а також можливостей працевлаштування та зайнятості. Висвітлена також новизна і практичне значення досліджуваної проблеми.

Ключові слова: *гендерні норми, освіта, гендер, стать, рівність, підхід.*

Вступ. Освіта має величезну трансформаційну силу. Проте потенціал систем освіти для досягнення гендерної рівності та справедливості – і виконання своїх обіцянок для всіх – не був повністю використаний у жодній країні. Було досягнуто величезного прогресу. За останню чверть століття гендерний паритет в освіті в усьому світі стрімко зріс. У період з 1995 по 2018 рік частка країн із гендерним паритетом в освіті зросла з 56 до 65 відсотків у початковій школі, з 45 відсотків до 51 відсотка в неповній середній школі та з 13 відсотків до 24 відсотків у старшій середній школі [1, 2].

Наукова проблема. На сьогодні актуально досліджувати можливості та права на інклюзивну та справедливу якісну освіту. Для деяких це право обмежене соціально сконструйованими гендерними нормами та очікуваннями, які є довільними та дискримінаційними.

Мета статті. Метою статті виступає важливість гендерно-орієнтованої та трансформаційної освіти, яка визначає та розглядає різні потреби дівчат, хлопчиків, жінок і чоловіків для сприяння рівним результатам та не прагне

прямо виправити гендерну нерівність. Сама стать людини не повинна визначати, як з нею поводитися, або доступ до послуг, які вона використовує.

Актуальність. Потрібно ще багато зробити, щоб покращити доступ до якісного навчання для всіх у всьому світі. І ще багато чого потрібно зробити, щоб усунути гендерні норми, які пронизують системи освіти та обмежують можливості. Дівчат і жінок виключають і дискримінують просто тому, що вони дівчата і жінки. Вони маргіналізовані в освітніх системах через низку причин: надання пріоритету освіті хлопчиків і чоловіків у домогосподарствах з дефіцитом ресурсів; непропорційний тягар домашніх обов'язків; ранній і вимушений шлюб; підліткова вагітність і раннє материнство; а також небезпечне середовище навчання, включно з відсутністю санітарних умов для дівчат або ризиком гендерного насильства в навчальних закладах та навколо них. Конфлікт посилює вразливість – підліткова вагітність може зрости на 65 відсотків під час надзвичайної ситуації, а близько 54 відсотків дівчат у світі, які не відвідують навчальний заклад або перебувають у країнах, які постраждали від кризи [3, 4, 5].

Аналіз досліджень на хлопчиків і чоловіків також впливають гендерні норми, обмежені шкідливими нормами маскулінності. На початку підліткового віку хлопчики можуть почати стикатися з очікуваннями статі заробітчанами або, наприклад, приєднатися до озброєних груп. Або вони можуть відповідати соціальним нормам, які призводять до відсторонення від школи та увічнення насильства щодо дівчат [11]. Пошук шляхів подолання цієї патріархальної влади так само корисний як для хлопчиків, так і для дівчаток. Що стосується навчання та вивчення позитивних гендерних норм, якщо ми залишимо хлопців позаду, тоді проблема стає більшою.

Гендерні норми зміцнюють стереотипи щодо того, ким очікують стати діти та молоді люди – і яка від них очікується поведінка та визначення себе. Діти та молоді люди, які не ідентифікують себе в межах традиційних норм статі та сексуальної орієнтації, стикаються з важким, а часом і тривожним завданням пристосування. Гендерні норми та відносини влади обмежують і намагаються

сформувати дітей та молодих людей перш, ніж вони мали можливість дослідити свої унікальні дари, здібності та вподобання, які часто не вписуються в традиційні гендерні норми. Більшість людей, які стикаються з однією нерівністю, стикаються з несправедливістю та відчуженням на багатьох фронтах: бідність, клас, раса, етнічна приналежність, каста, мова, статус міграції чи переміщення, ВІЛ-статус, інвалідність, гендерна ідентичність та / або сексуальна орієнтація. Ця перехресність підсилює несправедливість і посилює вразливість.

Завдання дослідження. Дослідження показують, що словесні та фізичні простори в школі є гендерними, наприклад, хлопчики намагаються взяти на себе контроль за ігровим майданчиком за підтримки вчителів. Дівчатам і дітям важко орієнтуватися в цьому просторі. Часто очікується, що вони будуть на задньому плані, не займатимуться іграми, спортом чи керівними посадами [8]. У деяких країнах дівчатам-підліткам, які мають дітей, не дозволяється ходити до школи, але хлопчикам-підліткам, які є батьками, дозволяється продовжувати навчання. Гендерні норми розмножуються, продовжують цикл між поколіннями, якщо не вжити заходів. Дійсно, без глибшого фокусування на трансформаційних змінах у тому, як ми навчаємося, згадані вище переваги легко повернути назад. Як показала криза COVID-19, прогрес нестійкий. А наростаюча загроза зміни клімату загрожує посилити нерівність всюди, включно з освітою.

Наукова новизна. Гендерні норми є надзвичайно складними для вирішення, оскільки вони вкорінені в кожному аспекті суспільства. Дійсно, самі освітні системи часто можуть відображати та увічнювати переважаючі шкідливі гендерні норми та відносини влади у викладацькій практиці, навчальних програмах та підручниках. але потенціал освіти незаперечний. Деякі з найважливіших впливів на дітей і молодь відбуваються в освітніх просторах. Поза домом школа є центром соціалізації та простором, у якому молоді люди стикаються із зразками для наслідування. Саме тут діти пізнають світ, свої інтереси та здібності. Освіта може зміцнити існуючі норми або

кинути виклик і змінити їх не лише для дітей, але й для їхніх батьків, спільнот і націй. Зрештою, діти йдуть додому після школи і розповідають про те, чого вони навчилися. Щоб розкрити цей потенціал, слід визначити, що системи освіти стали “гендерно трансформуючими”. Таким чином, потрібно починати з раннього дитинства, коли уявлення про гендерну ідентичність і самовираження починають формуватись. Гендерно-трансформуюча освіта стосується інклюзивної, справедливої, якісної освіти і виховання середовища гендерної справедливості для дітей, підлітків і молодих людей у всьому їхньому різноманітті. Гендерно-трансформуюча освіта усуне перешкоди для отримання освіти та прискорить прогрес у напрямку важливих соціальних зрушень, таких як зменшення гендерного насильства та ранніх шлюбів, збільшення участі жінок на ринку праці, сприяння гендерній рівності та лідерство жінок і дівчат у ролі прийняття рішень.

Гендерно-трансформуюча освіта має сенс для дітей і молоді в усьому їхньому розмаїтті, а також для громад і економік будь-якої країни. Навчання дівчаток на тому ж рівні, що й хлопчиків, могло б принести користь країнам, що розвиваються, на суму щонайменше 112 мільярдів доларів США на рік. Окрім цього, просування гендерної рівності може сприяти глобальному зростанню на 12 трильйонів доларів США [9, 10].

Висновки. Таким чином, завдяки гендерно трансформаційному підходу системи освіти можуть бути справедливими, інклюзивними та не завдати шкоди. У цих системах усі в безпеці та знаходяться в рівних умовах; хлопчикам не віддають переваги над дівчатками, а дівчаток не відлучають зі школи, щоб працювати вдома. Діти та молоді люди, які не ідентифікують себе з традиційною гендерною бінарністю, не зазнають дискримінації. Діти та молоді люди можуть вільно кидати виклик нормам, не замислюючись. Їх поважають і вчать поважати відмінності, різноманіття та одне одного. Вони можуть прагнути до найкращих освітніх результатів незалежно від своєї статі.

Перспективи подальших досліджень. Дослідження освітніх програм щодо сексуальності та ВІЛ у країнах з високим, середнім та низьким рівнем

доходу показало, що програми, які стосуються гендеру чи влади, у п'ять разів частіше виявляються ефективними, ніж ті, які не стосуються. Повністю 80 відсотків з них були пов'язані зі значно нижчим показником ІПСШ або незапланована вагітність [10]. Іншими словами, надання пріоритету гендерній рівності в освіті та через освіту має потенціал для трансформації суспільства та досягнення гендерної справедливості, кліматичної справедливості, економічної справедливості та соціальної справедливості. Сучасні підходи освітньої спільноти до гендерної рівності вивели нас вперед. Гендерно-орієнтована освіта визнає існуючі відмінності між статями. Вона йде ще далі, активно досліджуючи шляхи подолання нерівності та зменшення шкідливих гендерних норм і практик. Обидва підходи пропонують необхідні інструменти в освіті, але вони працюють в межах існуючої системи; вони лікують симптоми. Гендерні норми та владні відносини мають бути демонтовані, щоб реально змінити можливості для всіх дітей і молодих людей у всьому їхньому розмаїтті. Гендерно-трансформативна освіта повністю трансформує системи освіти шляхом викорінення нерівності і це вимагає не менш ніж фундаментального переосмислення нашого підходу до освіти.

Література:

1. UNESCO (2020). Global Education Monitoring Report. Gender Report: A new generation: 25 years of efforts for gender equality in education. Paris, UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374514/PDF/374514eng.pdf>.
2. Kwauk, C., Cooke, J., Hara, E., & Pegram, J. (2019). Girls' education in climate strategies: Opportunities for improved policy and enhanced action in nationally determined contributions Brookings. <https://www.brookings.edu/research/girls-education-in-climate-strategies/>
3. World Vision International (2020). COVID-19 aftershocks. Teenage pregnancy threatens to block a million girls across sub-Saharan Africa from returning to school. https://www.wvi.org/sites/default/files/2020-08/Covid19%20Aftershocks_Access%20Denied_small.pdf
4. Inter-agency Network for Education in Emergencies (INEE). (2021). Mind the gap: The state of girls' education in crisis and conflict. New York, NY. <https://inee.org/resources/mind-gap-stategirls-education-crisis-and-conflict>
5. <https://www.ungei.org/sites/default/files/Achieving-gender-equality-in-education-dontforget-the-boys-2018-eng.pdf>
6. Dunne, Máiréad (2007). Gender, sexuality and schooling: Everyday life in junior secondary schools in Botswana and Ghana. *International Journal of Educational Development* 27. 500 p.
7. UNFPA and UNICEF (2020). Leaving No One Behind. Technical Note Of The Global Programme To End Child Marriage.
8. Youth consultation on Gender Transformative Education, 24 August 2021

9. One Campaign, (2017). Poverty is Sexist: Why educating every girl is good for everyone, The One Campaign, London, <https://www.one.org/international/policy/poverty-is-sexist-why-educating-every-girl-is-good-for-everyone/>
10. Haberland, Nicole, A. (2015). The Case for Addressing Gender and Power in Sexuality and HIV Education: A Comprehensive Review of Evaluation Studies', International Perspectives on Sexual and Reproductive Health, Volume 41, Issue 1, (P. 31 – 42), Guttmacher Institute, https://www.guttmacher.org/sites/default/files/article_files/4103115_0.pdf

GENDER TRANSFORMATIVE EDUCATION IN THE MODERN WORLD

Kateryna Serhiivna Pantileienko

Teacher of Philology Department at DSAEU

Gender-transformative education seeks to use all parts of the education system from policy to pedagogical techniques and community engagement to transform stereotypes, attitudes, norms and practices, challenging power relations, rethinking gender norms and binaries, and raising critical awareness of the root causes of inequality and systems of oppression. Gender-transformative education goes beyond simply improving access to education for girls and women, and empowers stakeholders, students, educators, communities, and policymakers to explore and challenge, change harmful gender norms and power imbalances that privilege boys and men over women girls as women and persons of the opposite sex. Gender-transformative education opens them up to life choices and opportunities that lead to health, social and political participation, and employment and employment opportunities. The novelty and practical significance of the investigated problem are also highlighted.

Key words: *gender norms, education, gender, sex, equality, approach.*